

Esitys eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle:

Maankäyttö ja vihreän siirtymän oikeudenmukaisuus

Niilo Luotonen
niilo.luotonen@vatt.fi

18.2.2026

Maatalous- ja metsäkiinteistöjen omistajat maankäytön “päättäjiä”

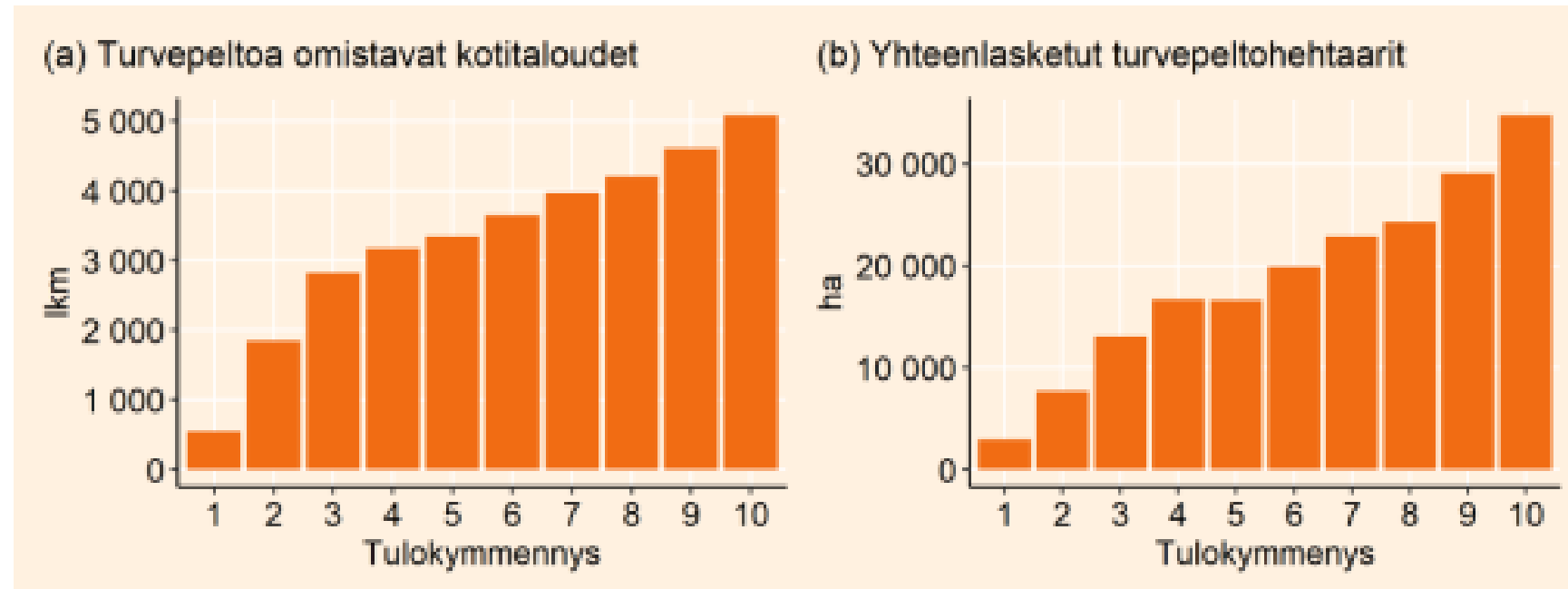
- Päätöksiä voidaan ohjailla kannustimilla:
 - ”Kannattaako pitää turvepeltoa, kun sen päästöt maksavat vuosittain 1500 euroa / hehtaari?”
 - ”Kannattaako hakata metsää nyt vai myöhemmin, kun hakkuuvero on kuitupuun osalta huomattavasti tukkipuuta suurempi?”
- Oikeudenmukaisuus: Kuka maksaa vihreän siirtymän kulut?
 - Jos ”saastuttaja maksaa”, pienituloisille usein suhteessa suurempi taakka
 - Nuoret vs. vanhat? Kaupunkilainen vs. maalainen elämäntapa?
 - Kun yhdistämme kiinteistöjen maaperän ja luonnonvarat niiden omistajien taustatietoihin (ikä, tulot, velat, asuinpaikka, ammatti), voimme arvioida erilaisten ohjaustoimien oikeudenmukaisuutta niiden kohdentumisen perusteella

Esimerkki: turvepellot

- Yksi turvepeltohehtaari aiheuttaa joka vuosi arviolta 30 tonnin CO₂-päästöt – maataloussektorin suurin yksittäinen päästölähde
- Yksi tonni aiheuttaa vähintään 40 dollarin edestä ”yhteiskunnallista haittaa” ¹
- Saastuttaja maksaa –periaate tulisi turvepellonomistajille kalliiksi
- Esim. hiilivero olisi regressiivinen: pienituloiset maksaisivat suhteessa enemmän

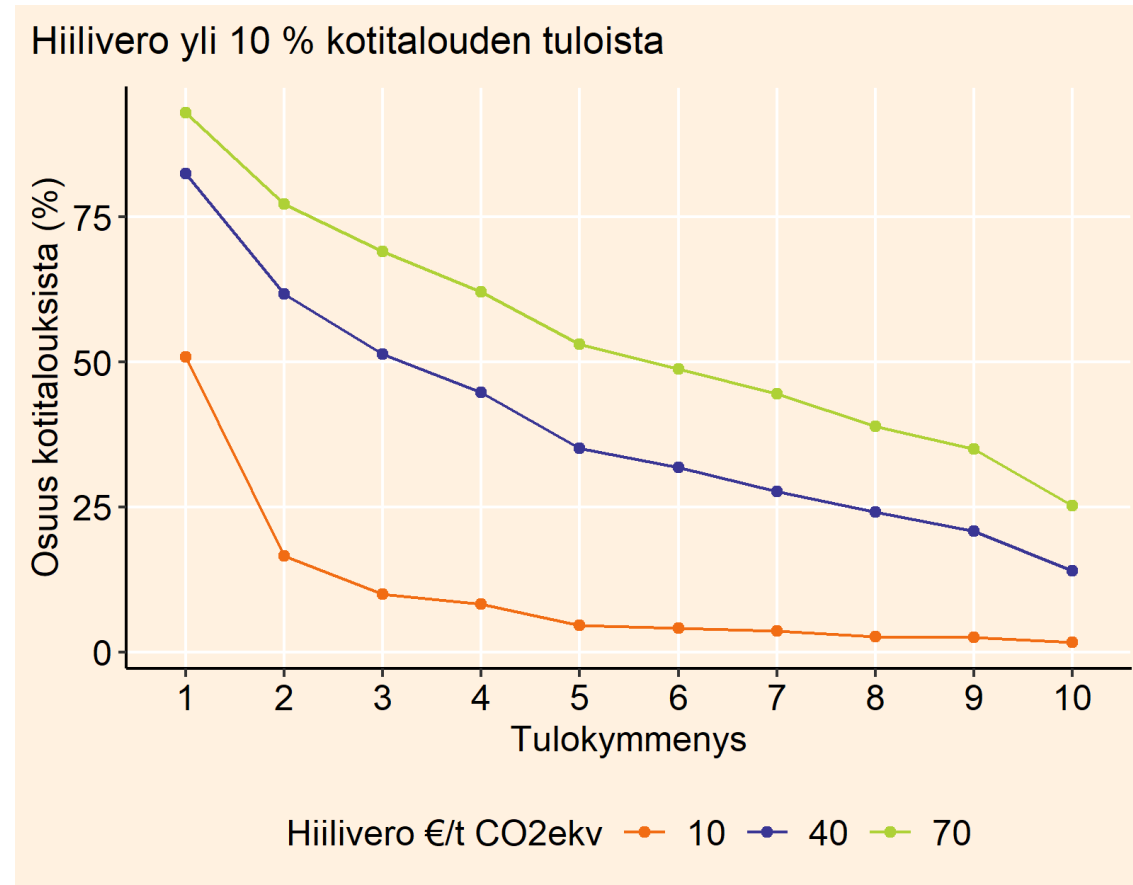
¹ Tol, 2023: [Social cost of carbon estimates have increased over time](#), Nature Climate Change.

Suurin osa turvepelloista omistetaan ylemmissä tuloluokissa...



Lähde: [Turvepeltoa omistavat kotitaloudet ja päästöjen hinnoittelu](#), VATT Datahuone Policy Brief 1/2026.

... mutta hiilivero veisi suuremman osan tuloista alimmissa luokissa



Lähde: [Turveltoa omistavat kotitaloudet ja päästöjen hinnoittelu](#), VATT Datahuone Policy Brief 1/2026.

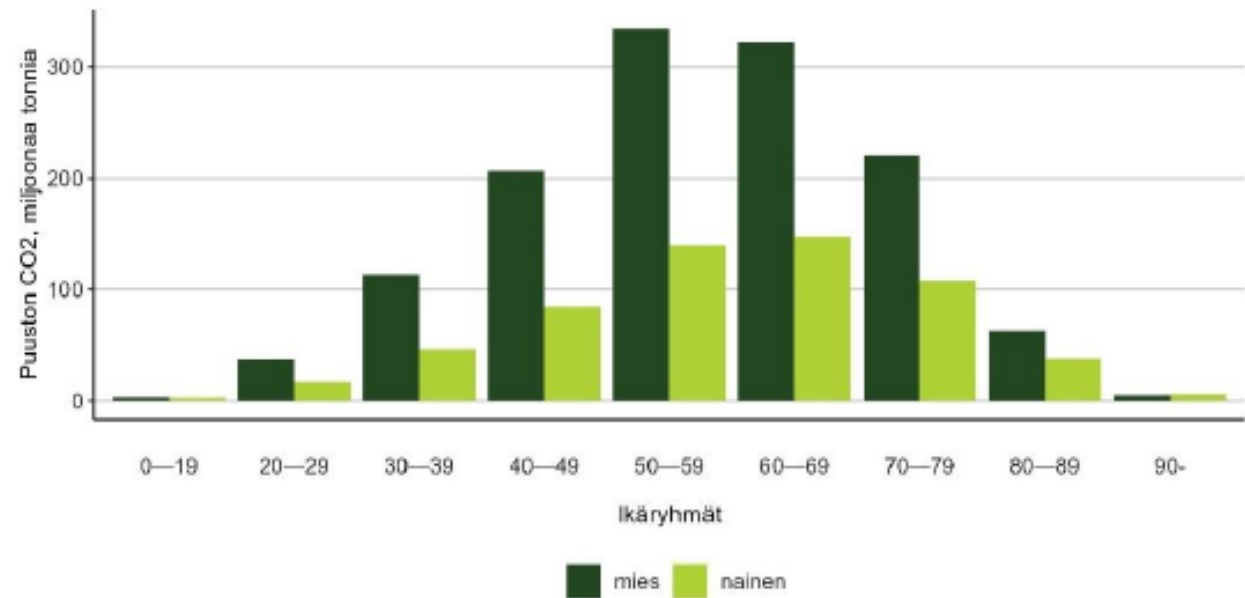
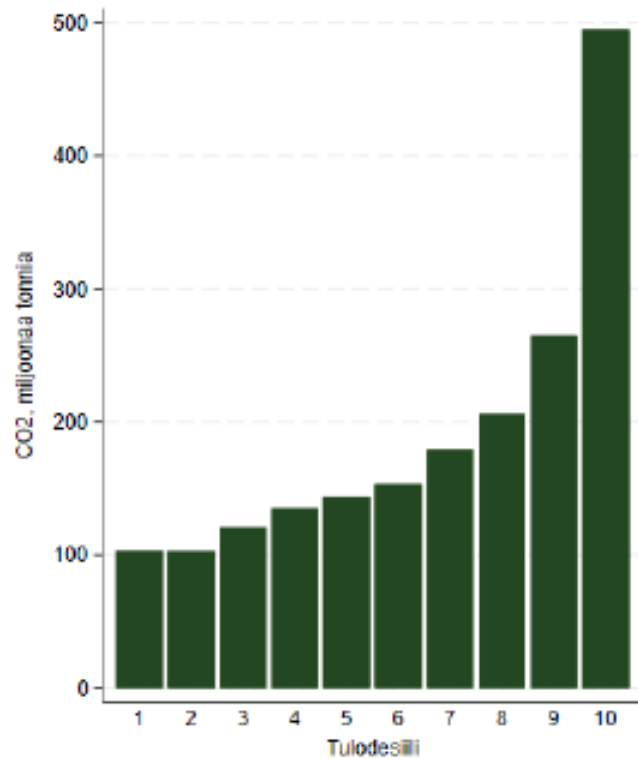
Esimerkki: yksityisomisteiset metsät

- Yksityismetsien puustoon sitoutunut arviolta 520 miljoonaa tonnia hiiltä ²
- Maankäyttösektori muuttunut viime vuosina nettonielusta nettopäästölähteeksi ³
- Metsänomistajien toimet keskeisiä maankäytön nettohiilinielun säilyttämiseksi ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseksi
- Keinoja edistää vihreän siirtymän tavoitteita:
 - Taloudelliset kannustimet (hakkuuverot, suojelutuet)
 - Velvoitteet (puiden läpimitta- tai ikärajoitteet)
 - Informointi

² VATT Datahuone, 2024: [Hiilivaraston ja hiilinielujen jakautuminen Suomen yksityisomisteisissa metsissä](#), Datahuone-raportti 1/2024

³ Luonnonvarakeskus, 2023: [Kasvihuonekaasuinventaarion ennakkotietojen mukaan maankäyttösektorin päästöt kasvoivat vuonna 2022](#).

Metsien hiilivaraston omistus keskittyy hyvätuloisille ja keski-ikäen ylittäneille



Lähde: [Hiilivaraston ja hiilinielujen jakautuminen Suomen yksityisomisteisissa metsissä](#), Datahuone-raportti 1/2024.

Yhteenveto: Rekisteriaineistot ovat tehokas apu mahdollisimman oikeudenmukaisten ohjaustoimien luomisessa

- Mahdollisuus arvioida erilaisten toimien kohdentumista esim. tulo- ja ikäluokkien kesken
- VATT Datahuone on yksi taho, jossa tarvittavaa analyysiä voidaan tuottaa